

A hősök közt, akik már nem harcolnak.

— A belvárosi temetőben, egyenruhás katonasírok közt. —

(Saját tudósítónktól.) Istenem, forró sugárakkal tűz le az égről az augusztusi nap és leeresztett rollók, félig nyitott zsalugáterek mögül üde leányarcok leselkednek a tovarobogó villamosok után és dalolva nótázik a sápadt emberarcok halvány mosolyában ez az egész szép, szomorú Élet; olyan bágyadtan tikadt, kíváncsian minden, mint egy buja álmokba süppedt szép asszony. Az utakon katonák, csukaszürke katonák; egy év alatt hogy megszoktuk őket, a nótás ajku hősöket, akiktől fájdalmas sóhajok közben szakadtunk el egy év előtt. Akkor virágosó hullott a napfényes délutánokon a távozó ezredek délceg legényeire és vörösre, véresre sirták szemüket a fehérruhás nők. Akkor nótázott a sok-sok ezer fiatal délceg ajka és úgy mentek el, mintha farsangi bálba mennének a virágok gyenge, enyhült illatában. Most úgy nézünk rájuk, mint a messzi utat járt kedvesekre, akik után sokat sirtunk régen és *elsirattuk*. Most is nyílnak és hullnak a virágok, de a virágerdők mégis másról huzódnak meg és a lelkesült dalokban már kevesebb a tűz és több a remény, hogy vissza is jönnek majd; a végén ennek a véres zivatar-nak. És megered a könnyünk most is az eltávozottak után ér harmtos szemekkel nézünk most is azokra, akik eltávoznak, de kevesebb a szívünkben a fájás, szemünkben a könny; ma már megszoktuk félig a borzalmakat és szeretjük a *kegyeletet* ébresztgetni. Félig a temetés után érezzük már magunk; istenem, az ember szeret élni és a lélek oly riadtan menekül a hosszú gyász, hosszú fájdalom elől.

Mig a belvárosi temető felé visz a villamos, borongó sejtelmek bántják, kinozzák a lelkem, de lelkesülten figyelem magam körül az élet lázas, eleven, diadalmas löktetését. A vas- és fémipari szakiskolái kórház elmarad lassan, aztán eltűnik a lábbadozó osztág helyisége. Az ut baloldalán kis barakváros következik; mélyen bent még mindig új épületen dolgoznak a fogoly oroszok. Aztán vasúti átjáró következik. Robogva száguld el előttünk egy vonat Szabadka felé; itt már nem látszik Szegedből, a nagy alföldi metropolisból semmi. Zöld minden és olyan szép, mint egy kedves, csendes kis falveszka.

A temető... Reszketős öreg anyóka ül a kapu előtt és benn komolyan, feketén bólongatják vén lombos fejüket a régi- régi fák. Halkan suttognak; mintha a halottak eltávozott lelkei beszélne a csendes levélsuttogásban. Impozáns sírok, diszsihelyek; megkapó, kedves és félelmetesen riasztó egyszerre a halál e fenséges, nyugodt pompája. Távolabb aztán törpülnek a sírok, tűnnek a márványoszlopok. Egy-kettő látszik csak fehéren, feketén, előkelően a szegény sírok közt, amelyeknek csak egy disze maradt: a szerény, illatos virágok.

Az új temető. Sínpar szegi be a halál e kis birodalmát és mögötte pompázva, dusan emelkednek a kukoricatáblák. Oly különös, szokatlan így, ilyen közel egymáshoz az Élet és a Halál.

Most végre ott állok az egyenruhás, virágos sírok előtt. Egy évvel ezelőtt még hire sem volt itt síroknak; mint ahogy pár lépésnyire, úgy virult dusan, fenhéjázón a kukorica. Most? Kilenc hosszú-hosszu sor szántja a földet a sírhalmokból. Egy-egy sor 30—35 sírral épült így teljessé. Ezek már mind katonasírok. Ott van minden az egyenruha a szabályos hant-szabásban és az egyszerű fakeresztekben. A régi sírok — egy éves a legrégibb is, de már van köztük régi, hiszen mindennap új és új halmok emelkedik itt, az alvó hősök mellett — virágosak. A virágerdők ide hullnak ma már; azokra, akik végleg visszajöttek. A sírok tetején csendesen, lágyan illatoznak a kedves, szerény virágok; kegyeletes női kezek ültették el őket és sokat öntözték meg a fájdalom vizével, könnyel. Talán attól váltak olyan édesen, szé-

pen virulókká? Mert a sírokat, a sok-sok idegen hős sírját kegyeletes szívvel gondolják a szegény árván maradt nők kezei; ugyanazok a kezek, amelyek egy évvel előbb virágokat szórtak, dus virágerdőket hintettek az eltávozók útja elébe. Azóta nagyot fordult a világ; mindennap ezrével teremte az új és új hősöket, a jövő évtized háborús irodalmának legendás alakjait és sokan, nagyon sokan megtértek már közülök az örök pihenőre...

Egy síron felírás:

Kincze Antal, 30 éves
1914. augusztus 31.

Reszkető hangon szól a temetőkert öreg gondozója:

— Az volt a legelső ezek közt. Most már sokan vannak. Háromszázan.

Istenem, háromszáz csendes, halk ember, háromszáz hős, akik sohasem nyitják már szóra az ajkuk. Akik már nem ujjonganak fel, ha üzzük, hajtjuk a szerbet, orosz, olaszt és nem beszélnek el felcsillanó szemekkel, mint mentek, mentek az ezernyi ellen ellen, nem törődve vésszel, halállal.

Sántha Ferenc, 31 éves
1914. október 5.

Mellettem magyaráz az öreg bácsi:

— Szegedi fiú. Mesterember volt. Valami ragályos betegséggel jött haza a harcterről. Ő halt meg harctéri fertőző betegségben elsőnek.

Virág, virág. Benőtték az ő sírját is. Most urinók, ismert családok tagjai itt Szegeden, öntözik naponként az ő sírját is, a többiével.

Néhol már sírkő áll az elesett kedves virágos sírja felett; úgy néznek ki az egyenruhás sírok között, mint daliás tiszt legényei között. Egy-némely sírköresztbe az elesett hős fényképe is be van illesztve; a sok-sok szép, daliás hős most mind csendes, halk, szótlan. Istenem, hogy félhetek pedig mindtől futó és gyáva ellenségeink...

Az új sírok következnek. Itt már nincsenek virágok; a szikes föld megszáradva fehérlik elő sok hosszú sorban. Egyiken felírás:

Hier ruhet
Johann Kleisz,
gedient beim 19. honv. Regiment.

Hogy mily messzire elkerült az édes anyaföldtől, amelynek védelméért odaadta az életét.

Egyébként van közöttük horvát, magyar, német, tót... együtt szépen megférnek azok, akik egy közös ügyért küzdtek, amíg éltek. És így, együtt talán könnyebb is nekik az álom a szép, ragyogó jövőről...

A temetőkert szélén, közvetlen tövében a kukoricaföldnek, négy új sír szája ásit fel unottan az égre. Ezek várják új áldozatukat, hiszen porból lettünk és a föld visszakívánja mindnyájunknak a testét; nélkülük nem lehet új, szép, színes, ragyogó az élet, nélkülük nem vágyunk annyira az élet után, és nem kívánnánk úgy látni az ég unalmas kékségét.

Fürge gyík fut el ijedtséggel a szikesen fehérülő, göröngyös földön, egyenesen neki a nyitott sír hideg, nedves, ásitó szájának. Tompa dübbenés jelzi, hogy behullt az állat.

Szeged város termelőihez !!!

A Back-malom a buzabevásárlást az eddigi szokásos módon megkezdte, kéretnek a termelők, hogy buzájukat a malomba szállítsák be, ahol azt a malom rögtön átveszi és kifizeti.

vagy egy göröngy csak, a sirba. És mintha komoran, itéletszerűen reszketne fel a hang:

— Jöjjetek, hisz ugyanis meg kell térni mindnyájatoknak. Porból lettél és porrá leszel.

(s. j.)

Felfegyverzik a hivatalszolgákat.

— Az igazságügyminiszter rendelete a szegedi táblához. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi királyi ítélőtáblához érdekes igazságügyminiszteri rendelet érkezett. A rendelet arról intézkedik, hogy a törvényszéki és járásbírói szolgákat felfegyverzik *s börtönőri szolgálatra osztják be*, a hivatalszolgái teendőket pedig *a háboruban megrokkant katonákkal végeztetik*.

Az igazságügyminiszter rendelete kifejti, hogy a munkáshiány enyhítésére több ipartelep és mezőgazdasági üzem a raboknak a munkára való igénybevételét kérte. A minisztérium a temetés zavartalan befejezése érdekében nem zárkozhatótt el a kérelmek elől s a csekélyebb büntetésű rabokat munkák végzésére rendelte ki. Mi sem természetesebb, minthogy az így kirendelt rabok őrzésére jóval nagyobb őrszemélyzet szükséges, mint akkor, midőn a rabokat fogházakban őrizték. Ehhez járul még az, hogy a börtönőrök nagy részét, kik a katonaságnál többnyire altiszti rangot értek el, katonai szolgálatra hívták be, aminek következtében az őrző személyzet pótlására van szükség.

Az igazságügyminiszter ennél fogva felhívja a tábla elnökét, hogy azokat a hivatalszolgákat, akik annak idején katonai szolgálatot teljesítettek, irassa össze és terjessze fel. A törvényszéki és járásbírói szolgákat legközelebb felfegyverzik és rabok őrzésére osztják be őket, helyüket pedig rokkant katonákkal töltik be, akiket napidíjban foglalkoztatni kell. Az igazságügyminiszter már meg is kereste a honvédelmi minisztert, aki készséggel bocsátja a háború rokkant hőseit a magyar igazságszolgáltatás rendelkezésére.

Anglia és a görög kivitel.

Athén, augusztus 10. A görög kormányzat tárgyalásokat folytat az angol kormánnyal *a dohány és fűszercikkek kivitele tárgyában Németország és Ausztria-Magyarország felé*. A görög kormányzat arra a tényre alapítja követeléseit, hogy Hollandián át Németországba szabad a tea és dohány bevitel. Az angol kormány beleegyezését adta ahhoz, hogy az említett árukat Hollandiába szállíthassák. A központi hatalmak országaival való szállítása tekintetében még nincs megegyezés.

Athén, augusztus 10. Magánértesülés szerint a görög kormánynak az a fáradozása, hogy *dohányt és fűszercikkeit szállíthasson Németország és Ausztria-Magyarország számára, valószínűleg sikerre vezet*. A görög részről hansúlyozták, hogy ezek nem élelmiszerek, mire az angol követ *kilatásba helyezte a szállítási engedélyt*. Az angol követ előzőleg azt az ajánlatot tette, hogy az ezen árukból Németország s a monarchia által megvásárolt 8—10 millió frank értékű